

Пангелова Марія Борисівна,
*кандидат філологічних наук, доцент,
кафедра української і зарубіжної літератури
та методики навчання,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі*

УРОКИ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ В СИСТЕМІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ

Основною метою вивчення світової літератури в школі є залучення учнів до найвищих досягнень світової літератури і культури, загальнолюдських і національних духовних цінностей, розвиток естетичного смаку, високої читацької культури і загальноосвітньої підготовки, вироблення «іmunітету» до низькопробних явищ масової культури [1; 2].

Світ стрімко змінюється, і не секрет, що діти читають все менше і менше. Книжкам важко конкурувати з відео, комп'ютерними іграми та інтернетом. Але молодь повинна читати. На думку психологів, читання розвиває інтелект, формує внутрішній світ і закладає основи письма. Для дитини книга – це живий світ, а герої – справжні. Для дитини книга – це підручник на все життя.

Позакласне читання – одне з найважливіших завдань вчителя- словесника. Традиційно в методиці викладання літератури уроки позакласного (або додаткового) читання розглядаються як окремий тип уроку. Такий підхід має свої переваги. Це пов'язано з тим, що він передбачає вивчення творів на певні теми, які рекомендовані навчальною програмою як позакласне або додаткове читання. Ці теми характеризуються, з одного боку, популяризацією та поглибленням знань і розуміння конкретних жанрів, а з іншого – поширенням інформації про авторів, твори яких входять до основної, обов'язкової частини навчальної програми [2; 123].

Позакласне читання – це педагогічно організований процес підготовки учнів до самостійного читання відповідно до їхніх інтересів і потреб. Добре організоване позакласне читання має на меті вплинути на якість читання в класі та розширити коло знань, умінь і навичок, необхідних для розвитку читацької культури. Воно сприяє формуванню мотивації звернення до книги та потреби в самостійному читанні художніх творів.

Методисти також запропонували конкретні шляхи тіснішого зв'язку класного та позакласного читання в процесі засвоєння програмового матеріалу. По-перше, систематичне використання позакласного читання в різних типах і формах уроків (наприклад, п'ятихвилинки традиційної поезії, короткі огляди нової літератури, індивідуальні та групові завдання на основі позакласного читання). По-друге, організація самостійної дослідницької діяльності на теми за власним вибором учнів. Ця дослідницька діяльність передбачає доступ до позакласного читання і є серйозним дослідженням протягом року, результати якого можуть бути, але не обов'язково, включені у викладання програми. По-третє, система письмових завдань має бути спланована за основними темами курсу, з урахуванням завдань, що виходять за межі теми і включають порівняння, огляди та аналіз самостійно прочитаних творів.

Плануючи систему уроків позакласного читання, слід враховувати наступне:

1. Тематичне розмаїття;
2. Оптимальне співвідношення творів різних жанрів
3. Різні форми проведення уроків позакласного читання (усні, письмові, письмові перекази, концерти, семінари, іспити тощо) та способи заохочення читацької самостійності учнів (групові та індивідуальні завдання, використання інших видів мистецтва, міжпредметні зв'язки, ТЗН тощо).
4. Систематично і послідовно розвивати навички роботи з книгою.

Позакласне читання включає в себе:

1. Аналіз читацького середовища учнів;
2. Створення мотивації до читання книг
3. Набуття спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для організації самостійного читання учнів.

Отже, позакласне читання – це вид самостійного читання, що здійснюється учнями під керівництвом учителя літератури на основі списку рекомендованої літератури, передбаченого чинною програмою зі світової літератури. Його роль – керувати самостійним читанням учнів, давати їм необхідні рекомендації,

виховувати любов до книги і літератури, зацікавити певними творами і творами певних авторів, навчити орієнтуватися в «книжковому морі», яким є література, розширити знання про літературу певного періоду, а також заповнити прогалини в їхніх знаннях. Поглибити вміння використовувати (елементи) аналізу при дослідженні творів та створити зв'язок між вивченням програмових творів у класі та самостійним читанням у позакласній роботі. Уроки позакласного читання спонукають учнів до більшої самостійності в читанні, стимулюють інтерес до читання, заохочують до читання і, таким чином, стають основою викладання в школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гром'як Р. Т. Літературознавча компаративістика: Навчальний посібник. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТДПУ, 2002. 334 с.
2. Гузь О. О. Орієнтовне поурочне планування уроків світової літератури. 11 клас [Текст] : академічний рівень : [урок № 27/32]. *Зарубіжна література в школах України*. 2011. № 12. С. 39-55.

П'єнтак Ганна Іванівна,
*викладач циклової комісії гуманітарних дисциплін,
Відокремлений структурний підрозділ
«Бережанський фаховий коледж
НУБіП України»*

ВПЛИВ ТВОРІВ МУЗИКИ І ЛІТЕРАТУРИ НА РОЗВИТОК САМОПІЗНАННЯ ПІДЛІТКІВ

Самопізнання, як пізнання світу речей, оточуючих людей, міжлюдських відносин має свій розвиток. Його розглядають як один із внутрішніх процесів самосвідомості поряд з емоційно-ціннісним ставленням до себе і саморегуляцією поведінки. Але це не тільки процес спілкування, де підліток, будучи його суб'єктом, приєднується до науки, культури і мистецтва, а й обмін думками, почуттями.

Досить поширена сучасна концепція сприймання творів мистецтв, в якій розуміється художньо-комунікативний процес між автором і тим, хто сприймає